

Актуальні наукові дослідження різноманітних соціальних процесів сучасного суспільства : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 13–14 вересня 2019 року). – Одеса : ГО «Причорноморський центр досліджень проблем суспільства», 2019. – 112 с.

Організатори конференції не завжди поділяють думки учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

НАПРЯМ 1. ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Бойко Н. А.

РОЛЬ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ У ФІНАНСОВОМУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РСЧА У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ
(НА ПРИКЛАДІ ЖИТЕЛЬКИ СЕЛА СОМКОВА ДОЛИНА
ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКОГО РАЙОНУ ХРИСТИНИ ЦУПРИК)5

Вітенко А. В.

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ФРН
У 1949 РОЦІ (ЗА ПРОТОКОЛАМИ ЗАСІДАнь БУНДЕСТАГУ)11

Зайцев С. І.

АНТИГЕТЬМАНСЬКИЙ ПОВСТАНСЬКО-ПАРТИЗАНСЬКИЙ РУХ
НА КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ У 1918 Р. (НА МАТЕРІАЛАХ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)15

Куліш П. М.

СУЧАСНА ЗАРУБІЖНА НАУКА ПРО МІСЦЕ ЖІНКИ
У СЛОВ'ЯНСЬКОМУ ЯЗИЧНИЦТВІ18

Любич О. А.

ПОДОРОЖНІ НОТАТКИ ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ ГЕТЬМАНЩИНИ
ТА УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОБЕРЕЖЖЯ ПОЧАТКУ ХVІІІ СТ.21

НАПРЯМ 2. ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Білецька В. В.

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ КЛЮЧОВИХ КАТЕГОРІЙ ЕСТЕТИКИ
У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ ІВАНА МІРЧУКА26

Горбань Р. А.

ПЕРСОНАЛІСТИЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК ТВОРЧОЇ ОСОБИ З НАЦІЄЮ
ЯК ПРОТИДІЯ ДЕПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ ТА ДЕНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ31

Diakovska H. O., Shubin O. M.

PROBLEM AND PERSPECTIVES IN UKRAINIAN
EDUCATION DEVELOPMENT36

Кальянов А. В.

ВПЛИВ КУЛЬТУРИ НА ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНЕ СТАНОВЛЕННЯ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ38

Максюта М. Є.

КОНТЕКСТ ЛЮДИНОСТВЕРДЖУВАЛЬНОСТІ ФІЛОСОФІЇ
У ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ41

Малімон В. І.

САМОТНІСТЬ І СОЦІАЛЬНІ МЕДІА47

Моравецький О. М.

ФІЛОСОФІЯ, НАУКА ТА РЕЛІГІЯ В НОВИЙ ЧАС52

ІНТЕЛЕКТ, ЗНАННЯ, ТВОРЧИСТЬ, ЕЛІТА: ТОЧКИ ПЕРЕТИНУ	55
Скрицька Н. В. ЩОДО ПРЕДМЕТУ МЕТАФІЗИКИ	60
Соколова О. М. ДО ПРОБЛЕМИ ДУХОВНИХ ВИМІРІВ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ: КОНТЕКСТ ІСТИНИ	62
Стариковська О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	66
Шолуха Н. Є. ЕВРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УРБАНІСТИКИ В СИСТЕМІ ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ	70
Шумилин А. В. ТОЛКОВАНИЕ ЕВАНГЕЛИЯ ОТ МАТФЕЯ 7:6 В СВЕТЕ ГЕРМЕНЕВТИКО-ЭКЗЕГЕТИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ	73
НАПРЯМ 3. СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ	
Чепурко Г. І., Петрик Л. С. МАСОВІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	79
НАПРЯМ 4. ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	
Балашова О. В. НАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ: ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ВИЗНАЧЕННЯ	83
Глизнер С. В. НОВИЙ ЗМІСТ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ПОЛІТИЧНИМИ ІНСТИТУТАМИ ТА ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	89
Євтушок С. О. БАЛТО-ЧОРНОМОРСЬКИЙ СОЮЗ: ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ТА СТРАТЕГІЧНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ	94
Зан М. П. ПОЛІТИЧНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО ЕТНІЧНИХ МЕНШИН УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ВИБОРЧОЇ КАМΠΑНІЇ 2019 РОКУ	98
Марфобудінова Л. І. ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ ІХ СКЛИКАННЯ	104
Явір В. А. ЄВРОАТЛАНТИЧНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД	107

Бойко Н. А.

завідувач науково-дослідного відділу
*«Музей-діорама «Битва за Дніпро в районі Переяслава
і створення Букринського плацдарму восени 1943 року»
Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав»
м. Переяслав-Хмельницький, Київська область, Україна*

**РОЛЬ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ
У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РСЧА
У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ ЖИТЕЛЬКИ
СЕЛА СОМКОВА ДОЛИНА ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
РАЙОНУ ХРИСТИНИ ЦУПРИК)**

З перших днів війни почався стихійний збір коштів для потреб Червоної армії, який був організаційно оформлений 1 серпня 1941 року шляхом створення Фонду оборони у Державному банку СРСР. Фонд поповнювався добровільними індивідуальними і колективними внесками.

У грудні 1942 року виник патріотичний рух, ініціатором якого став колгоспник із Саратовської області Ферапонт Петрович Головатий. Він пожертвував на будівництво літака 100 тисяч карбованців особистих заощаджень та побажав, щоб літак носив його ім'я. Приклад Ф. П. Головатого наслідували багато колгоспників із усіх кінців країни.

У селі Сомкова Долина (Переяслав-Хмельницький район Київська область) є вулиця імені Христини Цуприк. Хто ця жінка, іменем якої названа вулиця? Під час війни у 1944 році на її власні заощадження був побудований літак ІЛ-10. Вона попросила, щоб на цьому літаку літав її земляк льотчик Петро Горяєв.

Христина Цуприк народилася 9 березня 1902 року. Померла 3 лютого 1988 року. Все життя прожила у селі Сомкова Долина. Невтомно працювала у колгоспі. Заміж вийшла за колгоспного пасічника Григорія Гордійовича Коноваленка. 29 березня 1925 року народилася єдина

кандидат історичних наук,
доцент, докторант кафедри політології і державного управління
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

ПОЛІТИЧНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО ЕТНІЧНИХ МЕНШИН УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ 2019 РОКУ

Інституційно-правовий формат етнонаціональної політики України залишається фрагментованим та несистематизованим. Цей системоутворюючий чинник практично унеможлиблює імплементацію європейських стандартів захисту прав етнічних меншин, які вже впродовж багатьох років реалізують крайні-сусіди геоетнополітичного регіону Центрально-Східної Європи. В умовах відсутності спеціальних механізмів представництва меншин у парламенті лідери найбільш чисельних етнічних громад України використовують власні канали мобілізації електорату: як у розрізі мажоритарних виборчих округів, так і через включення до списків політичних партій.

Принагідно зазначимо, що серед обраних народних депутатів Верховної Ради України (далі – ВРУ) IX скликання є чимало неукраїнців за походженням, які безпосередньо не репрезентують інтереси етнічних меншин України. Це, зокрема, депутати від мажоритарних округів і політичних партій: євреї за походженням Ігор Фріс (округ № 84), Вадим Рабінович (президент Всеукраїнського єврейського конгресу), Григорій Суркіс, Юлій Іоффе, вірменин Суто Мамоян («Опозиційна платформа – За життя»), Олександр Фельдман (президент Українського єврейського комітету; округ № 174), аварець Муса Магомедов (округ № 45), татарин Олександр Абдулін (ВО «Батьківщина»), грузин Давид Арахамія («Слуга народу»), росіянин Вадим Новинський (округ № 57) та ін. Водночас у нашій розвідці розглянемо проблематику політичної репрезентації на парламентських виборах 21 липня 2019 року тільки окремих громад поліетнічних регіонів України (кримські татари, болгары, румуни, молдовани та угорці).

лідери кримськотатарської етнічної громади активно підтримували экс-президента України Петра Порошенка. Лідер кримськотатарського народу Мустафа Джемільєв, зокрема, категорично констатував: «Я не помилюся, якщо скажу, що 99%, а може, і більше кримських татар однозначно підтримували Петра Олексійовича Порошенка, бо він був головним двигуном теми деокупації Криму і на всіх майданчиках він порушував питання деокупації Криму та відновлення територіальної цілісності» [7]. Закономірним стало те, що два кандидати від кримськотатарської громади, сам Мустафа Джемільєв (6 номер) та заступник глави Меджлісу Ахтем Чийгоз (9 номер), були залучені до списків політичної партії «Європейська солідарність» й стали народними депутатами. Колишній радник уповноваженого Президента України у справах кримськотатарського народу, делегат Курултаю кримськотатарського народу Рустем Умеров пройшов до ВРУ за списками партії «Голос» (18 номер). Поряд із цим за списком цієї ж політичної сили (26 номер) до парламенту не пройшла співзасновниця громадської організації «Крим SOS» Таміла Ташева.

Ряд громадсько-політичних діячів кримськотатарської громади були включені до списків політичних партій, які не пройшли до парламенту. Насамперед, йдеться про главу Меджлісу кримськотатарського народу Рефата Чубарова (3 номер; партія «Сила і честь») та колишню першу заступницю міністра інформаційної політики Еміне Джеппар (4 номер; «Українська стратегія Гройсмана»). Брала участь у виборах також член Президії Меджлісу, керівник управління з розвитку кримськотатарських ЗМІ Гаяна Юксель (14 номер; Партія зелених України) та член Меджлісу та Всесвітнього конгресу кримських татар, голова представництва Меджлісу Херсонської області Абмажит Сулейманов (20 номер; партія «Народний Рух України»).

Значна частина представників *болгарської етнічної меншини* зосереджена в межах виборчого округу № 142, який включає *Арцизький, Саратський, Тарутинський райони та частини Болградського й Клійського районів Одеської області з центром у м. Арциз*. В цьому окрузі вже третій раз, після виборів 2012 та 2014 років, перемогу серед дванадцяти кандидатів отримав президент Асоціації болгар України Антон Кіссе. Як самовисуванець, він отримав відносну більшість –

ду» Руслана Плохого з 23,37% (14 601 голос) [1]. *Останній є сином колишнього экс-регіонала у ВРУ VI скликання Ігоря Плохого, конкурента Антона Кіссе на виборах 2012 року в цьому ж окрузі.*

Компактний ареал проживання репрезентантів румунської та молдовської етнічних громад входить до меж територіального виборчого округу № 203 (частина Садгірського району м. Чернівці, Герцаївський, Глибочкий, Новоселицький та частина Сторожинецького районів Чернівецької області з центром у м. Новоселиця). На парламентських виборах 21 липня серед сімнадцяти кандидатів-мажоритарників, за оцінками представника Герцаївської районної держадміністрації Адріана Медведя, тут змагалися десять румуновних представників громадськості буковинського краю [10]. Зокрема, лідер міжрегіонального об'єднання «Румунська спільнота України», самовисуванець Іон Попеску, народний депутат ВРУ VIII скликання, самовисуванець Григорій Тіміш, депутат Чернівецької міської ради, представник ВО «Батьківщина» Артур Мунтян, директор Чернівецького обласного центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», представник політичної партії «Слуга народу» Георгій Мазурашу, підприємець, самовисуванець Мірча Беженар, шеф-редактор газети «Libertatea cuvântului» (рум. «Свобода слова»), самовисуванець Михайло Гросу (батько відомої співачки Аліни Гросу) та ін.

Серед кандидатів-мажоритарників 203 округу перемогу здобув представник партії «Слуга народу» Георгій Мазурашу (27,04% / 18 425 голосів виборців). Інші кандидати практично «розпорошили» голоси виборців «румунського» округу: представник «Опозиційної платформи – За життя» Михайло Жар (18,88%), самовисуванці Іван Семенюк (11,92%) та Григорій Тіміш (11,63%), представник ВО «Батьківщина» Артур Мунтян (10,99%), самовисуванці Михайло Гросу (3,03%), Петро Панчук (2,37%) та Мірча Беженар (2,15%), представник «Європейської солідарності» Євген Романюк (1,97%), висуванець від Радикальної партії Олега Ляшка Михайло Танас (1,69%) та представник від «Об'єднання «Самопоміч» Руслан Майданський (1,60%) [2]. Варто погодитися з думкою румунського аналітика Доріна Попеску, який констатував, що в подібній ситуації інтереси румунської етнічної громади не будуть представлені у нинішньому парламенті. Переможець

здавав про захист прав румунської меншини Чернівеччини. Більшість виборців, як і в інших регіонах України, голосувала за оновлення політичного класу України та лозунги боротьби з корупцією, які пропагувала політична партія «Слуга народу» [9].

Регіоном компактного проживання *угорської етнічної спільноти* є населені пункти Берегівського, Ужгородського, Виноградівського та Мукачівського районів Закарпатської області. Варто зазначити, що голова «КМКС» Партії угорців України (далі – ПУУ), народний депутат ВРУ VIII скликання Василь Брензович мав найбільші шанси на перемогу в окрузі № 73 з центром у м. Виноградів. За результатами голосування він посів друге місце після депутата Закарпатської обласної ради (фракція «Відродження») Владіслава Поляка, отримавши 16 644 голосів (26,21%) виборців. Голова Закарпатської обласної організації «КМКС» ПУУ, заступник голови партії та перший заступник голови Закарпатської обласної ради Йосип Борто отримав 8 939 голосів (12,37%) виборців округу № 68 з центром у м. Ужгород й посів четверте місце. Член правління Демократичного Союзу угорців України, депутат Закарпатської обласної ради (фракція «КМКС» ПУУ) Мікловш Товт зайняв третє місце в мажоритарному окрузі № 69 з центром у м. Мукачево, здобувши при цьому 6 949 голосів (11,7%) виборців [3].

Серед об'єктивних чинників поразки кандидатів-угорців виступає відсутність так званого «угорського виборчого округу», який існував у 1998 та 2002 роках і компактно об'єднував угорську громаду регіону. Як під час виборів 2014 року, так і 2019 року Василь Брензович звертався до ЦВК із цього приводу, втім навіть звернення до суду не принесло бажаного результату [5]. Другою причиною є відсутність домовленостей угорського політикуму Закарпаття з нинішньою партією влади «Слуга народу». За відсутності «угорського виборчого округу» подібні домовленості щодо включення у прохідний список угорського представника мали місце у 2012 (Партія регіонів) та 2014 («Блок Петра Порошенка») роках. Наступною обставиною є фактор перебування за кордоном значної кількості потенційного угорськомовного електорату. Як результат, низька явка виборців під час голосування також стала передумовою електоральних невдач угорських лідерів. Вкрай низькою була явка виборців саме в угорськомовних населених пунктах Закарпаття [11].

роботи серед україномовних електорату в ромськом населенні Виноградівщини, Берегівщини, Мукачівщини та Ужгородщини. В середовищі угорської громадськості було констатовано й такий суб'єктивний чинник виборчої кампанії як залякування угорськомовних виборців. Йдеться, зокрема, про безрезультатні обшуки в с. Дюла Виноградівського району в будинку депутата обласної ради Карла Резеша (фракція «КМКС» ПУУ), інших активістів угорських організацій [4]. За тиждень до виборів Службою безпеки України було вилучено з продажу № 964 газети «Kárpátalja» (угор. «Закарпаття»), на титульній сторінці якого в угорському триколірі було зображено три виборчі округи з лозунгом «Talpra, magyar!» (угор. «Угорець, вставай!»), де кандидували названі вище лідери угорського політикуму краю.

Утім головною причиною непроходження кандидатів-угорців, зокрема лідера «КМКС» ПУУ Василя Брензовича, стали чисельні порушення під час виборів, у першу чергу шляхом підкупу виборців з боку кандидатів-конкурентів [8]. Чимало інформації в ЗМІ та соціальних мережах стосується організованого підвезення до дільниць виборців із середовища ромської етнічної громади, які проживають у компактних поселеннях (таборах) на Виноградівщині, Берегівщині, Мукачівщині та Ужгородщині [6].

Таким чином, можна констатувати про умовне (опосередковане) політичне представництво в парламенті України IX скликання кримськотатарського народу (Мустафа Джемільсв, Ахтем Чийгоз та Рустем Умеров); болгарської етнічної меншини (Антон Кіссе); єврейської громади (Вадим Рабинович та Олександр Фельдман); румунської та молдовської етнічних груп (Георгій Мазурашу). Водночас угорська етнічна меншина України через комплекс об'єктивних та суб'єктивних чинників наразі немає свого представника у ВРУ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Відомості про підрахунок голосів виборців в одномандатному виборчому окрузі № 142 (Одеська область). *Позачергові вибори народних депутатів України 2019. Центральна виборча комісія*. URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2019/wp040pt001f01=919pf7331=142.html> (дата звернення: 08.09.2019).

- області. АСС.С.УА. Дата оновлення: 22.07.2019. URL: <https://acc.cv.ua/news/chemivtsi/ostatochni-rezultati-vivoriv-vidomi-sche-v-odnomu-okruzi-chemiveckoyi-oblasti-47430> (дата звернення: 07.09.2019).
3. Поляк В. Як пройшли вибори на Закарпатті і кого ми обрали до парламенту. *РІО*. 2019. № 30 (1111) від 27 липня. С. 2–3.
 4. Фатула Р. Двійники, підкуп та обшуки, або Як проходить передвиборча кампанія на Закарпатті. *Карпатський об'єктив*. 2019. № 28 (310) від 18 липня. С. 4.
 5. Фатула Р. Закарпатський нардеп Василь Брензович подав до суду на ЦВК. *Карпатський об'єктив*. 2019. № 12 (294) від 28 березня. С. 4.
 6. Фатула Р. Ознаки підкупу та найнижча явка або Як пройшли вибори на Закарпатті. *Карпатський об'єктив*. 2019. № 29 (311) від 25 липня. С. 4.
 7. Чому кримські татари на цих виборах до ВР приєдналися до різних партій – Мустафа Джемільєв пояснив. *5.ua*. Дата оновлення: 13.06.2019. URL: <https://www.5.ua/polityka/chomu-krymski-tatary-natsykh-vyborakh-do-vr-pryiednalsia-do-riznykh-partii-mustafa-dzhemiliev-poiasnuyv-194137.html> (дата звернення: 05.09.2019).
 8. Durva kampány – brutális választás. *Kárpáti Igaz Szó*. 2019. július 25. O. 4.
 9. Popescu D. Alegerile parlamentare din Ucraina – rezultate parțiale și prime evaluări. *Casa Mării Negre*. URL: <https://www.casamariinegre.ro/studii/geopolitica/88/alegerile-parlamentare-din-ucraina-rezultate-partiale-si-prime-evaluari> (дата звернення: 07.09.2019).
 10. Români din Cernăuți merg la vot pentru a obține în Rada de la Kiev un loc pentru un vorbitor de limba română. *Radio Chișinău*. Дата оновлення: 21.07.2019. URL: <https://radiochisinau.md/romanii-din-cernauti-merg-la-vot-pentru-a-obtine-in-rada-de-la-kiev-un-loc-pentru-un-vorbitor-de-limba-romana---91799.html> (дата звернення: 07.09.2019).
 11. Zubánics L. Gondolatok a parlamenti választások margójára. *Kárpáti Igaz Szó*. 2019. augusztus 1. O. 6.